

## PRZEWODNIK ANTYKORUPCYJNY (POLITYKA ANTYKORUPCYJNA)

**Odbiorcy: Pracownicy i podmioty współpracujące ze Spółką**

### **Misja**

Spółka stosuje politykę zerowej tolerancji dla praktyk korupcyjnych.

W związku z tym pracownicy spółki, podmioty współpracujące i kontrahenci nie mogą oferować, obiecywać, przedstawiać, zachęcać do wręczania lub przyjmowania łapówek, czy to w formie korzyści finansowych lub osobistych dla lub od jakiegokolwiek osoby, kontrahenta, osoby sprawującej urząd publiczny itp. w zamian za naruszenie obowiązków lub nadużycie władzy.

Te same zasady mają zastosowanie do korzyści dostarczanych za pośrednictwem osób trzecich.

Każde takie zachowanie lub zdarzenie może narazić pracownika lub współpracownika na zarzut korupcji, a Spółkę na odpowiedzialność.

Niniejszy przewodnik zawiera szczegółowe wyjaśnienie, czym jest korupcja i jakie są jej konsekwencje.

### **Czym jest korupcja?**

Korupcja jest przestępstwem. Istnieje korupcja publiczna (przekupstwo urzędnika publicznego) lub prywatna (korupcja menedżerska).

Ponadto jest to zjawisko wyjątkowo niekorzystne dla społeczeństwa oraz funkcjonowania społeczeństwa, administracji państwowej i publicznej, a ponadto mechanizmów wolnego rynku, przede wszystkim poprzez nieuczciwą konkurencję między przedsiębiorcami.

Konsekwencjami korupcji są straty finansowe, utrata reputacji, spadek wartości przedsiębiorstwa i utrata klientów.

### **Co oznacza „Korupcja”?**

Korupcja jest:

- ofertą,
- obietnicą,
- wręczaniem,
- przyjmowaniem, lub
- żądaniem korzyści materialnej lub osobistej

w zamian za (w oczekiwaniu na) zachowanie, które jest niezgodne z obowiązkami odbiorcy korzyści.

Obiecywanie, oferowanie i wręczanie korzyści to tzw. korupcja czynna.

Żądanie i przyjmowanie korzyści to tzw. korupcja bierna.

Powszechnie uważa się, że korupcja w sektorze publicznym (urzędnicy i osoby sprawujące urząd publiczny) stanowi przestępstwo.

Jednakże korupcja w sektorze prywatnym również podlega karze, gdzie na przykład „łapówka” może zostać wręczona przedstawicielowi kontrahenta w celu zawarcia korzystnej umowy niezależnie od kryteriów rynkowych.

#### **Kiedy ma miejsce korupcja?**

Korupcja ma miejsce w momencie złożenia obietnicy, oferty, wręczenia, żądania lub przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej.

**NIE MA ZNACZENIA, CZY DZIAŁALNOŚĆ, W ZAMIAN ZA KTÓRĄ PRYZNANO KORZYŚĆ, RZECZYWIŚCIE MIAŁA MIEJSCE.**

#### **Czym jest korupcja publiczna?**

Korupcja w sektorze publicznym pociąga za sobą:

- udzielanie, oferowanie lub obiecywanie korzyści majątkowych lub osobistych osobie pełniącej urząd publiczny w Polsce lub za granicą, również w ramach organizacji międzynarodowej;
- przyjęcie lub żądanie nienależnego zysku przez osobę pełniącą funkcję publiczną.

Osoby pełniące funkcje publiczne w rozumieniu Kodeksu Karnego są:

- urzędnikami publicznymi,
- członkami władz lokalnych,
- osobami pracującymi w podmiocie, któremu powierzono zarządzanie lub dysponowanie środkami publicznymi, chyba że osoby te świadczą jedynie usługi;
- wszelkimi innymi osobami, których praca i obowiązki związane z działalnością publiczną są określone lub uznane przez prawo lub traktat międzynarodowy wiążący Rzeczpospolitą Polską.

Praktyka pokazuje, że termin „urzędnik publiczny” można interpretować szeroko. Pracownik

banku skarbu państwa (który jest udziałowcem), prezesi zarządów spółdzielni budowlanych lub przedsiębiorstw publicznych, a także arbitrzy w sądach arbitrażowych są uznawani za urzędników publicznych.

Urzędnicy państwowi w rozumieniu Kodeksu Karnego obejmują następujące osoby: prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, członków parlamentu, senatorów, radnych, członków Parlamentu Europejskiego, sędziów, asystentów sędziego, prokuratorów, funkcjonariuszy organu finansowego w postępowaniu przygotowawczym lub podmiot sprawujący nadzór nad organem finansowym w postępowaniu przygotowawczym, notariuszy, komorników, kuratorów sądowych, syndyków, nadzorców sądowych i kierowników, osoby orzekające i organy dyscyplinarne działające na podstawie przepisów prawa, pracowników administracji rządowej lub innego organu państwowego lub samorządowego, chyba że świadczy wyłącznie usługi, a także wszelkie inne osoby, których zakres praw obejmuje wydawanie decyzji administracyjnych, lub pracownicy państwowego lub samorządowego organu kontrolnego, chyba że świadczy wyłącznie usługi itp.

Celem składania (oferty lub obietnicy) lub przyjmowania (żądania) zysku może być:

- ogólne preferencyjne traktowanie przez osobę pełniącą funkcję publiczną podczas wykonywania jej funkcji i zadań
- naruszenie prawa,
- wykonywanie przez osobę pełniącą funkcję publiczną swoich obowiązków, gdy uzależnienia wykonanie zadania od uzyskania korzyści.

#### **Czy można wręczyć osobie pełniącej funkcję publiczną drobne prezenty w celu wyrażenia wdzięczności?**

Drobne prezenty można dawać i przyjmować tylko jako wyraz wdzięczności lub zwykłej uprzejmości (kwiaty, słodycze) poprzez przyjęty zwyczaj uznany w orzecznictwie.

Jednak takie prezenty muszą być:

- symboliczne i o małej wartości,
- oferowane w przejrzysty sposób,
- nieoczekiwane przez osobę sprawującą urząd publiczny,
- oferowane dopiero po zakończeniu pewnych działań (nigdy wcześniej),
- nigdy nie stanowią pieniędzy lub innej formy pieniężnej.

**WSZYSTKIE WYRAZY WDZIĘCZNOŚCI W FORMIE PIENIĘŻNEJ SĄ ZABRONIONE!!!!**

**PRZEKAZYWANIE PIENIĘDZY OSOBIE PEŁNIĄCEJ FUNKCJĘ PUBLICZNĄ ZAWSZE BĘDZIE UZNAWANE ZA KORUPCJĘ.**

Do przedmiotów zakazanych zalicza się m.in:

- drogie bukiety kwiatów,
- cenną porcelanę,
- drogie książki,
- pióra kolekcjonerskie,
- sprzęt narciarski,
- zegarki,
- drogie napoje alkoholowe,
- obrazy.

#### **Czy gadzety marketingowe są dozwolone?**

Przekazywanie gadżetów marketingowych jest akceptowane (długopis, notatnik itp.).

Prezent w postaci gadżetu może być wręczony tylko oficjalnie, w dobrej wierze i w przejrzysty sposób.

Nie mogą one być drogie – jak na prezenty wdzięczności – muszą być symboliczne.

Osoby sprawujące urząd publiczny są zobowiązane do odnotowania przyjęcia prezentu w formie gadżetu w odpowiednim rejestrze prezentów.

Prezent w formie gadżetu jako wyraz wdzięczności dla osoby sprawującej urząd publiczny nigdy nie może przybrać formy pieniężnej.

#### **Czy płatności przyspieszające są dozwolone?**

Oferowanie, obiecywanie i wręczanie pieniędzy osobom sprawującym urząd publiczny jest niedopuszczalne. Dotyczy to również sytuacji, w której płatność służy przyspieszeniu toku sprawy, która się przedłuża.

W Polsce i w krajach europejskich nie są dozwolone tzw. *facilitation payments* (drobne płatności zwyczajowo akceptowane w niektórych krajach i nieuznawane za korupcję) mające na celu zabezpieczenie lub przyspieszenie wykonania rutynowych lub niezbędnych działań.

Spółka nie akceptuje tzw. *facilitation payments*, niezależnie od lokalizacji swojej działalności.

#### **Czym jest korupcja w sektorze prywatnym?**

Korupcja w sektorze prywatnym obejmuje również oferowanie, przyjmowanie lub żądanie korzyści materialnych lub osobistych osobie przez osobę pełniącą funkcję kierowniczą w przedsiębiorstwie.

Zakres osób uznawanych za osoby na stanowiskach kierowniczych jest szeroki. Obejmuje również osoby wykonujące pracę na rzecz przedsiębiorstwa na podstawie umowy o pracę, umowy o dzieło, jeżeli mają one lub mogą mieć wpływ na decyzje, które są istotne dla działalności przedsiębiorstwa lub jego sytuacji materialnej.

Celem wręczania (składania oferty lub obietnicy) lub przyjmowania (żądania) korzyści jest nadużywanie uprawnień lub niewywiązywanie się z obowiązków przez osobę pełniącą funkcję kierowniczą w przedsiębiorstwie (np. kierowników, szefów działów firmy), które mogą potencjalnie:

- zaszkodzić przedsiębiorstwu,
- stanowią czyn nieuczciwej konkurencji lub
- stanowią działanie zakazane i preferencyjne wobec kontrahenta (w tym wybór oferty istniejącego lub potencjalnego kontrahenta na podstawie kryteriów nierynkowych).

Zachowanie, w zamian, za które oferowana lub przyjmowana jest korzyść nie powinno mieć miejsca.

Korupcja jest popełniana w momencie przekazania lub przyjęcia korzyści, jeśli można wykazać, że istniało porozumienie między łapówkarzem a osobą, której wręczana jest łapówka co do zachowania osoby, której wręczana jest łapówka.

Ten ostatni element jest najczęściej potwierdzany przez szczególne okoliczności sprawy i jej kontekst.

#### **Kto może popełnić przestępstwo korupcyjne?**

Jeśli chodzi o przyjęcie lub żądanie korzyści (korupcja bierna), korupcja może być popełniana przez:

- osoby pełniące funkcje publiczne -> Korupcja publiczna
- osoby pełniące funkcje kierownicze w podmiocie prywatnym -> Korupcja prywatna.

Osoba pełniąca funkcję publiczną to na przykład urzędnik administracji państwowej, prezydent, członek parlamentu, senator, sędzia, prokurator oraz osoby pełniące podobne funkcje w instytucjach publicznych lub samorządowych.

Osoba zajmująca kierownicze stanowisko w prywatnym przedsiębiorstwie jest na przykład członkiem zarządu, kierownikiem działu sprzedaży, kierownikiem działu zakupów lub kierownikiem.

Jeśli chodzi o osobę oferującą korzyść w formie łapówki, lista ta nie jest w żaden sposób ograniczona (korupcja czynna). Każdy, kto wręcza łapówkę osobie pełniącej funkcję publiczną lub kierowniczą w podmiocie sektora prywatnego, popełnia przestępstwo korupcyjne.

#### **Jaki rodzaj korzyści może stanowić łapówkę?**

**ŁAPÓWKA MOŻE BYĆ KORZYŚCIĄ NATURALNYMATERIALNEJ LUB OSOBISTEJ.**

Korzyść materialna ma wartość ekonomiczną, np:

- pieniądze, również w formie dotacji, pożyczek, przelewów, kart przedpłaconych lub kart podarunkowych,

- wzrost wartości aktywów (nabycie udziałów w spółce z aktywami),
- redukcja obciążeń, np. spłacenie długu,
- korzyść o wartości pieniężnej (bezpłatny wynajem mieszkania),
- rzeczy ruchome (np. biżuteria, unikatowe pióro wieczne, porcelana),
- podróże, podróże krajowe lub zagraniczne,
- poprawa warunków zatrudnienia.

Korzyść osobista nie ma wartości finansowej i służy zaspokajaniu konkretnych potrzeb, np:

- rozrywka (bilet na koncert, impreza sportowa, np. Formuła 1)
- promocja,
- propozycja seksualna,
- oferta pracy,
- dyplom.

#### **Czy korzyść musi być przeznaczona dla przekupywanej osoby?**

Przyznanie lub żądanie korzyści nie musi być skierowane do osoby, której jest ona oferowana lub która tego żąda i może być skierowane do osoby trzeciej.

#### **Jakich działań ze strony osoby pełniącej funkcję kierowniczą oczekuje łapówkarz, aby korupcja prywatna miała miejsce?**

W takiej sytuacji może to być nadużycie swoich uprawnień przez osobę pełniącą funkcję kierowniczą lub niedopełnienie obowiązków, co może potencjalnie spowodować następujące skutki:

- zaszkodzić spółce,
- stanowić akt nieuczciwej konkurencji,
- zakazane jest działanie preferencyjne na rzecz nabywcy lub odbiorcy produktu.

Działania na szkodę spółki obejmują:

- kradzież danych objętych tajemnicą przedsiębiorstwa: know-how, bazy danych klientów, dokumentów, patentów itp,
- decyzje biznesowe nieuzasadnione interesami przedsiębiorstwa i kryteriami ekono-

micznymi (sprzedaż nieruchomości przedsiębiorstwa po rażąco niskiej cenie).

Czyn nieuczciwej konkurencji jest działaniem niezgodnym z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interesy innego przedsiębiorcy lub klienta.

Akty nieuczciwej konkurencji obejmują w szczególności:

- przekazanie, ujawnienie lub wykorzystanie informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa lub ich nabycie od osoby nieupoważnionej, jeżeli zagrażają one lub naruszają interes przedsiębiorcy,
- zachęcanie osób świadczących pracę na rzecz przedsiębiorcy na podstawie umowy o pracę lub innego stosunku prawnego do niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków służbowych lub innych zobowiązań umownych w celu uzyskania korzyści,
- oszczerstwa lub nieuczciwe pochwały,
- utrudniony dostęp do rynku,
- nieuczciwa lub zabroniona reklama,
- korupcja publiczna,
- wybór dostawcy według niejasnych i arbitralnych kryteriów, innych niż kryteria oparte na podstawach ekonomicznych.

**ZAKAZANE DZIAŁANIA PREFERENCYJNE** na rzecz nabywcy lub odbiorcy towarów lub usług:

Preferencyjne działanie ma miejsce wtedy, gdy nie odbywa się na podstawie kryteriów rynkowych (takich jak cena, jakość, gwarancja, warunki produkcji itp.), ale raczej na podstawie kryteriów dotyczących własnych interesów osoby podejmującej decyzje:

- preferencyjne traktowanie wybranej strony składającej ofertę w postępowaniu przetargowym,
- zawarcie umowy handlowej na warunkach korzystniejszych dla kontrahenta w porównaniu z innymi kontrahentami, ale bez uzasadnienia rynkowego/biznesowego,
- usługi promocyjne pod pretekstem usług świadczonych przez przedsiębiorcę, ale fak-

tycznie świadczone w zamian za łapówkę, która stanowi „wynagrodzenie” wypłacane jednak pracownikowi, a nie przedsiębiorcy świadczącemu usługę promocyjną.

#### **Jakiego zachowania ze strony osoby sprawującej urząd publiczny oczekuje osoba wręczająca łapówkę aby korupcja publiczna miała miejsce?**

- W takiej sytuacji może zaistnieć następujący scenariusz:
- ewentualne uprzywilejowane traktowanie łapówkarza w związku z pełnieniem funkcji publicznej (rozstrzygnięcie sprawy, przyspieszenie sprawy lub naruszenie przepisów korzystnych dla łapówkarza, preferencyjna ocena w trakcie przetargu publicznego);
- naruszenie przepisów prawa;
- wykonywanie przez osobę pełniącą funkcję publiczną swoich obowiązków, gdy uzależnia wykonanie zadania od uzyskania korzyści.

#### **Czy aby korupcja w sektorze publicznym miała miejsce łapówka jest wręczana organowi decyzyjnemu?**

Nie, możemy mieć również do czynienia z tak zwanym handlem wpływami. W takiej sytuacji korzyść jest przekazywana osobie (pośrednikowi), która deklaruje zdolność wpływania na decyzję lub działania osoby sprawującej urząd publiczny.

Nie ma znaczenia, czy pośrednik może faktycznie wpłynąć na decyzję lub działania osoby sprawującej urząd publiczny, czy też jedynie wywołać takie wrażenie (uzasadniony wpływ).

Korupcja jest zwykłym oferowaniem korzyści osobie, która ma służyć jako pośrednik w załatwianiu spraw. Nie ma znaczenia, czy pośrednik ma faktyczną możliwość wywierania wpływu na sprawę lub faktycznie podjął mediację i spowodował jej rozstrzygnięcie.

#### **Czy jakkolwiek korzyść, nawet o niewielkiej wartości, może stanowić łapówkę?**

Tak, jeżeli jest ona przewidziana w celu uzyskania jednego z wyżej opisanych nieuczciwych

lub szkodliwych działań (cel uzyskania korzyści ma kluczowe znaczenie).

Przepisy prawne nie określają najniższej wartości, poniżej której korzyść nie ma charakteru korupcyjnego.

Teoretycznie więc korzyści o jakiegokolwiek wartości, nawet minimalnej, mogą być ścigane, jeżeli ich celem jest przekupstwo. Ocena zależy od okoliczności danej sprawy.

Jeżeli na wywołanie pewnych zachowań przeznaczona jest jedna niewielka suma, organy ścigania mogą nie podejmować działań, stwierdzając, że takie działanie stanowi działanie przynoszące minimalne szkody społeczne.

Jednakże władze będą podejmować działania, jeżeli korzyści, nawet te o niewielkiej wartości, będą udzielane wielokrotnie, przy czym całkowita wartość wszystkich korzyści jest znacząca, a ostatecznym celem jest łapówka. Wszystkie zidentyfikowane działania w formie oferowania korzyści zostaną uznane za jedno działanie – jedna praktyka korupcyjna, która zostanie rozłożona w czasie.

#### **Czy prezenty, wydatki na marketing lub promocję są dozwolone?**

Wręczanie i przyjmowanie drobnych upominków promujących danego przedsiębiorcę, posiłków podczas spotkań biznesowych lub szkoleń dla klientów jest, z jednej strony, istniejącym standardem realiów rynkowych.

Z drugiej strony jest to również obszar ryzyka, w którym zbyt drogi prezent może być traktowany jako łapówka.

W Spółce – wydatki na promocję i marketing („wydatki”), jak również przyjmowanie i wręczanie drobnych prezentów jest dozwolone, jeżeli są one racjonalne i proporcjonalne do celów i osiągnięcia tych celów.

W celu ustalenia, czy wydatek lub prezent spełnia powyższe kryteria, ich cel powinien być określony z uwzględnieniem czasu i okoliczności związanych z wydatkiem lub prezentem, z oceną, czy jest to próba korupcji.

Zabrania się przyjmowania lub wręczania prezentów w formie pieniężnej (gotówka, przelew bankowy, karta przedpłacona, bony restauracyjne lub inne dokumenty wyrażające określoną kwotę pieniężną).

Przyjęcie lub wręczenie prezentu o wartości przekraczającej 250 PLN wymaga zgody przełożonego i powinno być należycie udokumentowane.

Dyrektorzy naczelni Spółki mogą przyjmować drobne prezenty zwyczajowe o łącznej wartości do 2.000 PLN rocznie, co powinno być należycie udokumentowane. Przyjęcie prezentów o wartości przekraczającej próg 2.000 PLN rocznie wymaga upoważnienia wydanego przez Radę Nadzorczą Spółki.

#### **Jak ustalić, czy prezent lub wydatki na marketing lub promocję są dozwolone?**

**W CELU UNIKNIĘCIA ZARZUTU DZIAŁANIA Z NARUSZENIEM POLITYKI ANTYKORUPCYJNEJ SPÓŁKI, NALEŻY ZWRÓCIĆ UWAGĘ NA CZAS ORAZ OKOLICZNOŚCI ZWIĄZANE Z WYDATKIEM LUB PREZENTEM ORAZ NA TO, CZY JEST TO PRÓBA KORUPCJI PODEJMOWANA PRZED PONIENIENIEM WYDATKU LUB OTRZYMANIEM PREZENTU.**

Następujące działania są wymagane, aby podjąć właściwą decyzję w tym względzie:

1. charakter relacji z podmiotem, którego przedstawiciel uzyska korzyść z prezentu lub rozrywki;
2. ustalenie celu prezentu lub wydatku na promocję lub marketing, który może być związany z:
  - a. ustanowienie lub utrzymywanie kontaktów biznesowych (marketing),
  - b. dbałość o profesjonalny wygląd oraz reputację przedsiębiorstwa,
  - c. promocja produktu,
3. zapewnienie, że działania związane z wręczeniem lub przyjęciem prezentu w formie gadżetu są podejmowane w dobrej wierze

i nie skrywają oferty, obietnicy lub zgody na jakiegokolwiek nadużycie,

4. W odniesieniu do momentu wręczenia prezentu należy ustalić czy:
  - a. Spółka obecnie uczestniczy w przetargu, w którym podmiot oferujący prezent bierze udział,
  - b. Spółka uczestniczy w przetargu prowadzonym przez podmiot, w którym przedstawiciel Spółki oferuje prezent,
  - c. osoby, którym prezent jest oferowany lub wręczany wcześniej otrzymały prezent od Spółki i w jakich okolicznościach,
  - d. osoby ze Spółki, którym oferowany lub wręczany jest prezent wcześniej otrzymały prezent od strony oferującej lub wręczającej oraz w jakich okolicznościach.

Zgodnie z przyjętą w Spółce praktyką, przyjęcie lub wręczenie prezentu, poniesienie kosztów marketingowych lub promocyjnych lub udział w imprezie organizowanej przez inny podmiot jest dopuszczalne, jeżeli jego wartość nie przekracza 250 PLN oraz spełnione są ww. kryteria oceny i niezbędne kroki podjęte w celu uniknięcia zarzutów złej wiary lub propozycji korupcyjnej.

Natomiast w przypadku, gdy wartość prezentu, wydatki na promocję lub marketing albo koszt uczestnictwa w imprezie organizowanej przez inny podmiot przekracza lub może przekroczyć 250 PLN, przyjęcie lub wręczenie prezentu, poniesienie wydatku lub uczestnictwo w imprezie wymaga zgody przełożonego.

Tryb wyrażania zgody i wnioskowania o wyrażenie zgody określa procedura stanowiąca załącznik nr 3 do Polityki Antykorupcyjnej Spółki.

Wszelkie prezenty lub gadzety marketingowe dla osób pełniących funkcje publiczne powinny być symboliczne i spełniać inne warunki określone w niniejszym przewodniku lub po prostu należy ich unikać.

#### **Czy korzyść oferowana za pośrednictwem osoby trzeciej może być uznana za korupcję?**

Tak. Korupcja ma miejsce również wtedy, gdy korzyść jest przyznawana za pośrednictwem osoby trzeciej, np. spółki, która rzekomo świadczy usługi na rzecz przedsiębiorcy finansującego łapówkę. Procedura korupcyjna polega wówczas często na wystawianiu tzw. pustych faktur w zamian za fikcyjne usługi świadczone przez pośredników, agentów, doradców, dostawców lub spółki joint-venture itp.

Osoby z podmiotu będącego osobą trzecią przekazują następnie korzyści swojemu odbiorcy końcowemu.

Często przepływ korzyści korupcyjnych odbywa się pod przykrywką usług doradczych (fikcyjne zamówienia, szkolenia itp.).

#### **Czy przestępstwo korupcyjne może zostać popełnione, jeśli nie uczestniczy się w akcie wręczenia korzyści?**

Tak. Odpowiedzialność za korupcję mogą ponosić również osoby, które nie wręczyły bezpośrednio korzyści, ale które – pełniąc funkcję decyzyjną w firmie – wyraziły zgodę na finansowanie korzyści korupcyjnych z budżetu firmy i wiedziały o procedurze korupcyjnej.

#### **Czy spółka może zostać pociągnięta do odpowiedzialności, jeżeli jej pracownik lub przedstawiciel angażuje się w korupcję?**

Tak. Spółka może ponosić odpowiedzialność, jeżeli w wyniku łapówki spółka uzyskała korzyść, natomiast wręczenie łapówki przez pracownika lub przedstawiciela było wynikiem niewłaściwej organizacji wewnątrz spółki, niewłaściwej kontroli i nadzoru lub niewłaściwego doboru pracowników.

#### **Czy spółka może ponieść odpowiedzialność, jeżeli jej kontrahent (podmiot współpracujący) angażuje się w korupcję?**

Tak. Spółka może ponosić odpowiedzialność, jeżeli w wyniku wręczenia łapówki spółka uzyskała korzyść, podczas gdy wręczenie łapówki

przez kontrahenta było wynikiem braku należytej weryfikacji uczciwości kontrahenta.

### **Jakie są konsekwencje korupcji?**

#### **Pracownicy i współpracownicy**

Nieprzestrzeganie Polityki Antykorupcyjnej Spółki prowadzi do podjęcia działań prawnych i dyscyplinarnych wobec pracowników oraz zakończenia współpracy w przypadku współpracowników i kontrahentów.

Korupcja prowadzi również do odpowiedzialności karnej osoby fizycznej – pracownika, kierownika lub współpracownika, jeżeli jest to osoba fizyczna:

- bezpośrednio zaangażowana w Korupcję poprzez wręczanie, oferowanie lub obiecywanie korzyści lub jej żądanie lub przyjmowanie;
- świadomie zaangażowana w korupcję, tj. nakazała wręczenie łapówki lub wyraziła zgodę na przeznaczenie funduszy firmy na łapówki. W tej formie korupcja może dotyczyć m.in. dyrektora finansowego lub głównego księgowego, a także dyrektora generalnego itp.

Korupcja osoby fizycznej wiąże się z następującą karą pozbawienia wolności:

- do 8 lat w przypadku korupcji prywatnej,
- do 12 lat w przypadku korupcji publicznej.

Progi te mogą wzrosnąć, jeżeli wejdzie w życie zmiana kodeksu karnego. W sektorze publicznym kara pozbawienia wolności będzie wynosić do 20 lat, a w sektorze prywatnym – do 25 lat.

Oprócz kary pozbawienia wolności sąd może również nakazać, na przykład, naprawienie szkody.

Osoba skazana prawomocnym wyrokiem za korupcję prywatną traci zdolność do pełnienia funkcji członka organu spółki lub działania w charakterze likwidatora spółki.

W przypadku korupcji publicznej sąd może zarządzić ten zakaz.

Wyrok skazujący za korupcję skutkuje wpisem do Krajowego Rejestru Karnego.

#### **Spółka**

Jeżeli pracownik lub podmiot stowarzyszony zaangażuje się w korupcję, Spółka poniesie poważne konsekwencje dla swojej reputacji. Korupcja może również wyrządzić Spółce poważne straty finansowe, wynikające m.in. z jej odpowiedzialności prawnej za korupcję.

Spółka może ponosić odpowiedzialność karną m.in. na podstawie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione.

Zgodnie z tą ustawą, w przypadku skazania pracownika Spółki lub podmiotu stowarzyszonego za korupcję, która przyniosła Spółce korzyść, Spółka może ponieść karę pieniężną w wysokości do 5 mln PLN. W przypadku wymierzenia kary, sąd orzeknie również przepadek korzyści, które Spółka uzyskała poprzez korupcję lub ich odpowiednik.

Inne możliwe sankcje wobec Spółki mogą obejmować m.in. zakaz:

- promocji lub reklamy działalności gospodarczej, produkcji lub sprzedaży produktów lub świadczonych usług lub korzyści,
- współfinansowania ze środków publicznych (w tym dotacje, współpłatności lub inne formy),
- z myślą o porządku publicznym.

Zakazy te mogą być nakładane na okres od jednego do pięciu lat.

Ponadto, jeżeli Spółka zostanie ukarana, sąd może podać do publicznej wiadomości wyrok.

Ukaranie Spółki za korupcję doprowadzi również do jej wpisu do Krajowego Rejestru Karnego.

Należy wspomnieć, że system odpowiedzialności karnej przedsiębiorstw może ulec zmianie,



jeżeli zostanie uchwalona nowa ustawa o odpowiedzialności karnej podmiotów zbiorowych za przestępstwa podlegające karze.

Zgodnie z projektem ustawy skazanie osoby fizycznej nie będzie już warunkiem koniecznym odpowiedzialności karnej przedsiębiorstwa. W związku z tym będzie można ścigać firmy jednocześnie z osobami fizycznymi.

Spółki mogą ponosić odpowiedzialność karną z powodu przestępstwa popełnionego przez ich zarząd, nawet bez określenia osoby fizycznej, przez członków organów spółki, osoby reprezentujące spółkę, jej pracowników lub kontrahentów.

Szereg sankcji będzie miał szerszy zakres i zapewni możliwość nakładania:

- kary o charakterze pieniężnym do 30 000 000 PLN, a w niektórych przypadkach do 60 000 000 PLN
- rozwiązanie podmiotu zbiorowego,
- przepadek mienia lub korzyści majątkowych lub ich ekwiwalentów,
- zakaz promocji lub reklamy
- zakaz prowadzenia określonego rodzaju działalności gospodarczej,
- zakaz korzystania z dotacji, subsydiów lub innych form wsparcia finansowego z funduszy publicznych,
- zakaz ubiegania się o zamówienia publiczne,
- obowiązek zwrotu do Skarbu Państwa równowartości wsparcia finansowego ze środków publicznych otrzymanego od momentu popełnienia przestępstwa do momentu wydania orzeczenia sądu;
- ogłoszenie wyroku do wiadomości publicznej,
- obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za krzywdę,
- wynagrodzenie szkód moralnych,
- stałe lub czasowe zamknięcie oddziału podmiotu zbiorowego.

#### **Przykłady korupcji:**

1. Wręczanie korzyści materialnych w postaci pieniędzy lub bonów Sodexo przez przed-

stawicieli producenta odzieży (pracowników sprzedaży) menedżerom sprzedaży w sieci dystrybucji detalicznej w zamian za sporządzenie listy produktów, zamówienia na produkty, korzystną ekspozycję na półkach sklepowych oraz możliwość korzystania z kampanii promocyjnych na warunkach korzystniejszych niż w przypadku innych dostawców.

Łapówki wręczane były przez „pośredników” – osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą. Osoby te rzekomo świadczyły usługi doradcze w zakresie merchandisingu na rzecz producentów odzieży oraz kierowników sprzedaży.

Środki przeznaczone na łapówki zostały przekazane na podstawie faktur wystawionych za rzekome usługi.

Dyrektor finansowy firmy produkcyjnej, który zatwierdzał faktury do zapłaty, był również zamieszany w korupcję, podobnie jak dyrektor generalny, który wyraził zgodę na przydzielenie funduszy z budżetu marketingowego na łapówki dla kierowników sprzedaży detalicznej (które przedstawiciele producenta odzieży powinni byli uczciwie wydać na relacje biznesowe z siecią).

2. Przedstawiciele firmy, w zamian za preferencyjne traktowanie w przetargach, przekazali drogie prezenty osobie sprawującej urząd publiczny (dzieła sztuki i unikalne pióro o wartości 12.000 PLN), twierdząc, że są to prezenty urodzinowe. Sąd stwierdził, że korupcja miała miejsce. Korzyść o wartości 12.000 PLN nie może być uznana za zwykły prezent.

3. Przedstawiciele prywatnej firmy starającej się o pozyskanie zamówienia w ramach przetargu sfinansowali egzotyczną podróż dla prezesów zarządów spółdzielni mieszkaniowych.

Prokurator wydał akt oskarżenia, ponieważ uznał to za działanie korupcyjne. Organy ścigania nie były przekonane, że wyjazdy te służyły promocji lub szkoleniu w zakresie in-

nowacyjnych technologii wykorzystywanych przez te przedsiębiorstwa. Sama lokalizacja geograficzna tych wycieczek (sawanna, safari, pustynia) uniemożliwiła wykorzystanie promowanej technologii i przedstawienie jej zastosowania.

4. Przedstawiciel dostawcy usług facility management zaprezentował członkowi zarządu spółki produkującej części zamienne do samochodów, klimatyzator o wartości 2000 zł.

Urządzenie klimatyzacyjne zostało wręczone w zamian za nadużycie uprawnień przez członka zarządu polegające na nieuzasadnionym preferencyjnym traktowaniu spółki świadczącej usługi w ramach przetargu na nowy montaż systemu klimatyzacji w magazynach, w których produkowane były części zamienne do samochodów.